

Skog och Historia

i Norrbottens län 2002

Sven-Donald Hedman

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	3
2. Skog och Historiaprojektet i Norrbotten	3
3. Arbetsområden och kommunvis redovisning av resultat	4
4. Resultat forn- och kulturlämningskategorier	6
5. Utbildning	10
5.1. Insatser, utvärdering och resultat	10
5.2. Utbildningsplan för grundutbildning 2002	11
5.3. Preliminär utbildningsplan för 2003	12
6. Utåtriktad verksamhet	13
7. Framtiden	13
Litteratur	16
Bilaga 1. Nr. i inventeringsböckerna	17
Bilaga 2. Inventerade kartblad	19
Bilaga 3. Statistik	34

Foto: Sven-Donald Hedman, Norrbottens museum.

Omslagsbild. Tall med inristningar vid renvallen Mustanen, Muonio sameby i Pajala kommun.

1. Sammanfattning

Norrbottnens museum genomförde år 2002 inventeringar inom dokumentationsprojektet Skog och Historia i Norrbottens län. Totalt inventerades 1100 km² och tio av arbetsområdena utsågs efter den inventeringsmodell, med ett basnät av kartblad, som framtagits för Norrbotten inom fornminnesinventeringen (Hedman, Bergman, Liedgren 1998:5). Ett kartblad inventerades som inte tillhörde basnätet. Inventeringsarbetet genomfördes i sex olika kommuner, Arjeplog, Gällivare, Jokkmokk, Pajala, Boden samt Övertorneå. Det innebar en stor spridning av arbetsområdena från Arjeplogs kommun längst i söder till det nordligaste inventeringsområdet vid finska gränsen i Pajala kommun.

Inriktningen av årets fältarbeten var en satsning på utbildning av arkeologer för att möta det kommande behovet av handledare och platsledare inom Skog och Historia i Norrbottens län. Den inledande utbildningen i år bör ses som en grundutbildning som avslutas påföljande år med en kompletterande fortbildning. Den totala utbildningstiden var drygt två veckor och innehöll såväl teoretiska som praktiska delar.

Under inventeringssäsongen registrerades totalt 337 lämningar fördelade på 252 lokaler, varav 143 lämningar på 92 lokaler bedömdes som fasta fornlämningar. Drygt 50 % av antalet lämningar bestod alltså av kulturlämningar som sentida skogssamiska visten, tjärdalar, kolbottnar, gårdstomter efter nybyggen, husgrunder efter kolarkojor, grunder efter kojor vid tjärdalar, grunder efter gamla skogshuggarkojor, bläckningar i träd m m.

Av fornlämningarna utgjordes 64 % av härdar, 10 % av fångstgropar, 7 % av boplatser med stenålderskaraktär, 7 % av kokgropar samt 3 % av milstolpar. Övriga enstaka fornlämningskategorier är boplatsvall, stensättning, sommargravar, fossil åkermark samt renvallar.

Täckningsgraden på kartbladen varierade från 5 till 7,7 km²/arbetsdag. Samtliga blad består av ställvis stora myrområden och t ex blad 29M 0-1 a-b inom Pajala kommun utgörs till 80 % av blöt och svårframkomlig sumpig myrmark. De inventerade kartbladen är idag mycket glest befolkade. Inom de flesta av bladen finns enbart enstaka fast boende hushåll.

En viktig del av årets fältarbete har varit att ta kontakt med den lokala befolkningen inom arbetsområdena och även om det har varit få bofasta har det genomförts fältarbete tillsammans med ett flertal lokala informanter. Viktiga kontakter har även tagits med renskötare från Gällivare skogssameby och Muonio sameby, som varit med i fält och visat upp bl a gamla visteplatser. Samtal fördes även med Murjeks hembygdsförening om bygdens historia samtidigt som de informerades om Skog och Historiaprojektet. I dessa avfolkningsbygder upplevs det som väldigt positivt att ”någon” bryr sig om deras och traktens historia.

Kontakterna med Skogsvårdsstyrelsen har framförallt berört informationsbiten. Kontinuerligt under säsongen har koordinater på lämningar överförts från GPS-navigatören till Skogsvårdsstyrelsens handläggningsprogram kotten. Efter fältsäsongens slut har samtliga registrerade lokaler digitaliserats i Länsstyrelsens handläggningsprogram och sedan införts i kotten. Distriktskontoren som berördes av årets inventeringar kontaktades per telefon och kontoren i Pajala och Arjeplog besöktes personligen. I Arjeplog utfördes utmärkningar av fornlämningar inom ett område som skulle avverkas och markberedas tillsammans med lokalkontorets chef och de två personer som hade stämplat avverkningen.

2. Skog och Historiaprojektet i Norrbotten

Norrbottnens Skog & Historiaprojekt är nu inne på sitt tredje år. Första året genomfördes dokumentationsarbetet som ett samarbete mellan Skogsvårdsstyrelsen, länsarbetsnämnden och Norrbottens Museum (Kresa 2000). År 2001 kvalitetsgranskades och gjordes en utvärdering av resultaten från det inledande årets inventeringar (Hedman 2001). Syftet med årets Skog & Historia var framförallt utbildning och fortbildning av arkeologer för ett kommande behov av platsledare och handledare inom projektet och länet. Totalt har sex arkeologer varit anställda av Norrbottens museum under årets säsong. En anvisad arkeolog deltog under en månad i inventeringsarbetet.

Utifrån årets inriktning mot utbildning planerades fältarbetet, bl a utökades antalet gemensamma granskningstillfällen med en behörig platsledare. Eftersom utbildningen ingick fortlöpande i inventeringsarbetet så fick ett flertal inventeringsområden en något lägre täckningsgrad än 5 km²/arbetsdag.

3. Arbetsområden och kommunvis redovisning av resultat

Arbetsområdena utsågs efter den inventeringsmodell med basrutnät, som bestämts av fornminnesinventeringen i länet (Hedman 1999:6). Sammanlagt inventerades 10 kartblad inom basnätet i skala 1:20000. Det utfördes även inventeringar inom ett blad utanför basnätet. Totalt inventerades 1100 km² i Norrbottens län. Samtliga arbetsområden är idag glest befolkade och inom flera blad finns ingen fast boende befolkning. Arbetsområdenas topografi och vegetation utgörs till stora delar av myrmark. Ett sådant extremt exempel är kartbladet 29 M 0-1 a-b i Pajala sn där närmare 80 % av bladet består av våt oframkomlig myrmark. Täckningsgraden för kartbladen varierade från 5 till 7,7 km²/arbetsdag.

Totalt genomfördes inventeringar inom sex kommuner i Norrbottens län. Det sydligaste belägna inventeringsområdet i länet var i Arjeplogs kommun och det nordligaste inventeringsområdet var beläget i Pajala kommun och genomtvärdades av gränsen mot Finland. Avståndet mellan dessa båda inventeringsområden är drygt 60 mil.

I *Arjeplogs kommun* inventerades ett helt kartblad, 25H 8-9 c-d samt ett mindre område av bladet 25I 6-7 a-b. Totalt inventerades en yta på drygt 100 km². Inventeringsarbetet inom bladet 25I 6-7 a-b utfördes inom utbildningen och i samband med en kommande avverkning som även skulle markberedas. Inom avverkningsområdet registrerades tio fornlämningar fördelade på sju lokaler. Av kulturhistoriska lämningar framkom tre bläckade träd. Inom det område som skulle avverkas fanns en tidigare registrerad fornlämning (stensättning) som inte hade anmälts till länsstyrelsen. Det innebar att skogsentreprenören inte hade någon information om fornlämningen.

Kartbladet 25H 8-9 c-d hade påbörjats inom fornminnesinventeringen 2001 och färdigställdes under årets säsong av skog och historia.

Från utbildningsbladet 25I 4-5 a-b infördes två fornlämningar i inventeringsböckerna. Fornlämningarna utgjordes av två boplatser med skörbränd sten.

Totalt registrerades 58 lämningar fördelade på 41 lokaler. Av dessa bedömdes 42 lämningar på 27 lokaler som fornlämningar.

Inom *Bodens Kommun* inventerades en yta på ca 110 km². Tre kartblad berörde Bodens kommun, 26 K 2-3 i-j som även tillhör Jokkmokk och Gällivare kommuner och kartbladet 26L 2-3 g-h som till ca 40 % tillhör Överkalix kommun. En mindre del av bladet 26L 6-7 c-d går också in i Bodens kommun. Totalt registrerades 33 lämningar fördelade på 26 lokaler. Av dessa bedömdes 13 lämningar på 10 lokaler utgöra fasta fornlämningar. Tre lokaler på kartbladet 26L 4-5 c-d registrerades efter tips från en lokal informant. Lokalerna bestod av två härdar samt en bläcka i tall.

Inom *Gällivare kommun* inventerades en yta på inte fullt 300 km², motsvarande kartbladen 27K 4-5 e-f, 27K 0-1 i-j samt 26L 6-7 c-d där en mindre del av kartbladet berörde Bodens kommun. Sammanlagt registrerades 104 lämningar fördelade på 81 lokaler. Av dessa bedömdes 56 lämningar på 36 lokaler utgöra fasta fornlämningar. Fyra tidigare registrerade härdar som erhållit statusen inprickas ej ändrades till R, R 251 och R 253. Mindre insatser utfördes tillsammans med Dan Persson renskötare från Gällivare skogssameby som visade lämningar utanför de aktuella inventeringsområdena. Tre lämningar registrerades och av dessa gavs två lämningar statusen R. En av lämningarna är R 2206 som består av en renvall, 25 m i diam. I anslutning och på renvallen påträffades även sju stalotomtsliknande anläggningar. Vid granskningstillfället kom den första snön och det tillsammans med tjäle i marken försvårade möjligheterna att studera de stalotomtsliknande anläggningarna närmare. Men ett återbesök på lokalen vid barmark bör genomföras.

I *Jokkmokks kommun* utfördes inventeringar inom kartbladet 26K 6-7 e-f. En del av bladet 26K 2-3 i-j tillhörde även Jokkmokks kommun. Sammanlagt inventerades en yta på drygt 100 km². Totalt registrerades 36 lämningar fördelade på 21 lokaler. Av dessa bedömdes 7 lämningar på 5 lokaler utgöra fornlämningar.

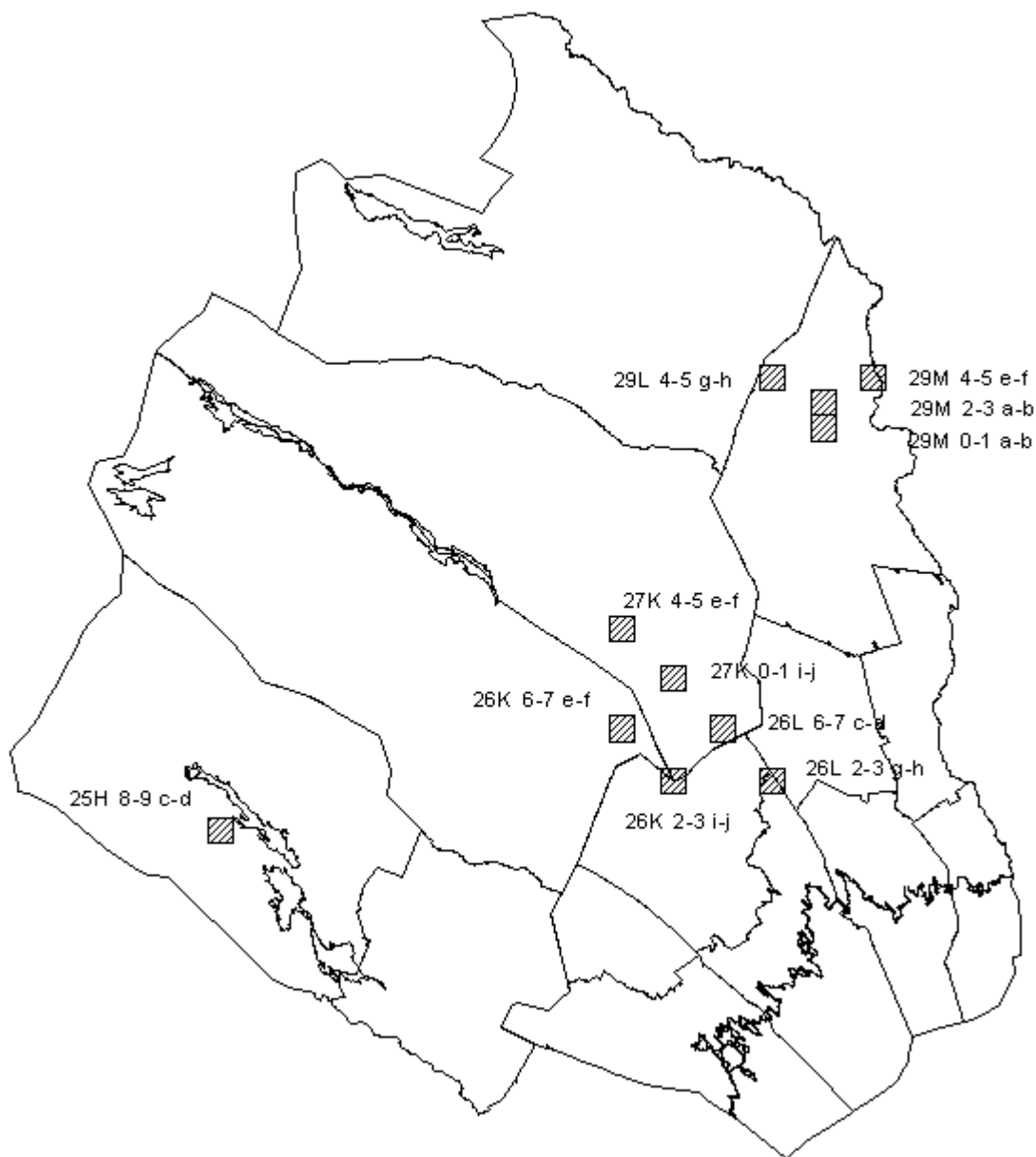

Fig. 1. Inventerade kartblad inom Skog och Historia i Norrbottens län 2002. Karta av Rikard Sohlenius, Riksantikvarieämbetet.

Inom *Pajala kommun* inventerades en yta på ca 375 km², motsvarande kartbladen 29M 0-1 a-b, 29M 2-3 a-b, 29M 4-5 e-f samt 29L 4-5 g-h. En mindre del av bladet 29L 4-5 g-h tillhör Kiruna kommun. Inga lämningar påträffades inom den delen. Kartbladet 29 M 4-5 e-f är ett gränsblad till Finland och ca 1/3 av bladet går in på den finska sidan av gränsen.

Sammanlagt registrerades 91 lämningar fördelade på 66 lokaler. Av dessa bedömdes 19 lämningar på 10 lokaler som fasta fornlämningar. Två lokaler på kartbladet 30M 0-1 a-b registrerades efter tips från en lokal informant i Merasjärvi. Lokalerna utgjordes av en härd, R 880 samt en stensättningsliknande lämning R 881. Den stensättningsliknande lämningen var 3 x 1,4 m st och 0,3-0,5 m h, omgiven av en kantränna 0,5 m br och 0,1-0,2 m dj. Den här typen av lämningen är svårbedömd p g a att den inte påträffats tidigare inom länet.

I *Överkalix kommun* inventerades kartbladet 26L 2-3 g-h. Ca 40 km² av bladet tillhör Överkalix kommun. Resterande del av bladet tillhör Bodens kommun. Sammanlagt registrerades 16 lämningar fördelade på 12 lokaler. Av dessa bedömdes fem lämningar på tre lokaler utgöra fasta fornlämningar.

4. Resultat forn- och kulturlämningskategorier

Allmänt

Under inventeringssäsongen registrerades totalt 337 lämningar fördelade på 252 lokaler, varav 143 lämningar på 92 lokaler bedömdes som fasta fornlämningar. Drygt 50 % av antalet lämningar bestod av kulturlämningar som sentida skogssamiska visten, tjärdalar, kolbottnar, gårdstomter efter nybyggen, husgrunder efter kolarkojor, grunder efter kojor vid tjärdalar, grunder efter gamla skogshuggarkojor, bläckningar i träd m. m.

Av fornlämningarna utgjordes 64 % av härdar, 10 % av fångstgropar, 7 % av boplatser med stenålderskaraktär, 7 % av kokgropar samt 3 % av milstolpar. Övriga enstaka fornlämningskategorier är boplatsvall, stensättning, sommargravar, fossil åkermark samt renvallar.

Härdar är den absolut vanligaste förekommande fornlämningskategorin med 64 % av totala antalet fornlämningar. Totalt konstaterades 91 *härdar* utgöra fornlämningar. Övriga kategorier är 14 *fångstgrop*, 11 *boplats*, 11 *kokgrop*, 1 *boplatsgrop*, 2 *förvaringsanläggning*, 1 *boplatsvall*, 2 *renvall*, 2 *fossil åker*, 1 *röjningsområde*, 5 *milstolpe*, 2 *sommargrav*, 1 *stensättning*.

Härdar

Sammanlagt har 91 härdar på 59 lokaler bedömts som fasta fornlämningar, vilket utgör 64 % av totala antalet fornlämningar. Den här övervikten av registrerade härdar konfirmerar och förstärker bilden av härderna som den vanligast förekommande fasta fornlämningen i länet. Av härdarna hade 68 % oval form. Flest antal härdar har registrerades inom Gällivare sn, 44 st. Inom kartbladet 26L 2-3 g-h registrerades 10 härdar, vilket är intressant avseende härdarnas utbredning, eftersom kartbladet tillhör det kustnära området. I Gällivare kommun påträffades två förstörda härdar efter markberedning.

Foto 1. Markberedning på Vuottasheden i Gällivare kommun. På bilden till vänster är resterna av en sönderharvad härd. Härdens stenar är synliga i ett harvspår. Den andra bilden visar en härd delvis förstörd genom markberedning.

Foto 2. Stenåldersboplats, R 2578 på sandig udde nära Björklund vid sjön Lulep Jutas i Arjeplogs kommun.

Boplatser

Boplatser av stenålderskaraktär påträffades nästan uteslutande i Arjeplogs kommun. Av totalt elva registrerade boplatser framkom nio här. Samtliga boplatser framkom i naturliga erosions-skador som eroderade strandpartier, vindblottade ytor m m.

På eroderade strandpartier i sjön Lulep Jutas i Arjeplogs förfjällsområde registrerades två stenålderslokaler, R 2578 och R 2579. På lokalerna påträffades en skrapa och avslag av grå kvartsit.

Vid ett mindre myrstråk, som troligtvis är en gammal älvfåra öster om Sör-Lillån, registrerades en boplats med ett 10-tal kvartsavslag samt skörbränd sten. Lokalen R 1411, är belägen 175 m ö h inte långt från byn Mårdsel i Gällivare kommun.

Gropanläggningar

Totalt registrerades 11 *kokgropar* fördelade på sju lokaler. Samtliga kokgropar utom en påträffades inom Arjeplogs kommun och fem av kokgroparna påträffades inom ett av utbildningskartbladen. En intressant kokgropslokal är R 2597 som består av fyra kokgropar belägna på två mindre sandiga förhöjningar vid Lullebådne i Arjeplogs kommun. En av kokgroparna är närmast rektangulär och 4 x 1,2 m st.

Totalt registrerades fyra *boplatsgropar* på fyra lokaler. En av boplatsgroparna bedömdes som fast fornlämning och övriga boplatsgropar fick statusen B.

En *förvaringsanläggning* (R 2205) påträffades och den framkom i Gällivare kommun. Förvaringsanläggningen hade delvis kantställda stenar i gropen med en omgivande vall av stenar, varav en del var plana. Den har anlagts i ett mindre moränblocksområde. Förvaringsanläggningar som fornlämningskategori är vanligast förekommande i fjällområdet.

Boplatsvall

En *boplatsvall* registrerades på ett mindre sandigt hedområde i byn Mårdsel i Gällivare kommun. Boplatsvallen, R 1422 är belägen 175 m ö h och är 13 x 10 m stor. Försänkningen innanför vallarna är 4,5 x 3 m st. Vid sondning konstaterade ett kraftigt blekjordsskikt i försänkningen.

Agrara lämningar

Fossil åkermark och röjningsrösen har registrerats inom flera inventeringsområden och tillhör nybyggeskolonisationen och uppodlandet av Norrbottens inland från 1850-tal och framåt. Ett område med fossil åkermark med tillhörande röjningsröseområden har bedömts som fast fornlämning. Lokalen R 2071, Gällivare sn är belägen på en mindre bergshöjd och ska vara det första odlingsförsöket av nybyggaren som sedan anlade byn Vuottas. Odlingsförsöket gjordes i slutet av 1700-tal och misslyckades, så nybyggaren insynade ett nytt område vid Vuottasjaure.

Ett flertal lokaler med fossila åkermarker har framkommit vid årets inventeringar. En viktig sak är att utreda hur dessa ska bedömas. I år har enbart en lokal bedömts som fast fornlämning, övriga har erhållit statusen inprickas ej.

Fångstgropar

Totalt har 14 *fångstgropar* fördelade på sju lokaler registrerades. Ett fångstgropssystem på sju gropar påträffades vid Rauvosjoki i Junosuando sn. Groparna i systemet var inte enhetliga morfologiskt så det kan inte uteslutas andra funktioner av en del gropar. Övriga fångstgropar förekom enstaka eller parvis inom andra kartblad.

Foto 5. Stalotomtsliknande lämning på gammal renvall (R 2206) vid Kirvesjoki. Lämningen är rund 5 m i diam omgiven av en vall, 0,5-1 m br och med ett nedgrävt bottenplan ca 0,15 m dj.

Renvallar

Två *renvallar* har bedömts som fasta fornlämningar. Den ena renvallen, R 194 i Junosuando sn är belägen vid den stora myren Tervavuoma inom Muonio sameby. Namnet på renvallen är Mustanen och den är synlig i terrängen genom en öppen yta med en rik gräsväxtlighet. Intill renvallen är en härd samt ett flertal bläckade träd med inristningar av årtal och initialer.

Den andra renvallen registrerades i samband med ett tips av renskötaren Dan Persson från Gällivare skogssameby. Renvallen R 2206 är inte belägen inom något av de i förväg bestämda inventeringsområdena men har ändå dokumenterats. Den här renvallen är synlig som en gräsbeväxt avnött yta 25 m i diam. Vid renvallen påträffades en bläckad gran med inristade initialer. Intill och på renvallen fanns även sju stalotomtsliknande lämningar. Eftersom det vid inventeringstillfället snöade och det var tjäle i marken så bör ett återbesök göras vid barmark för en ordentligare dokumentation. Stalotomterna är en fornlämningskategori som främst förknippas med fjällvärlden och skulle stalotomter även finnas i skogslandet är det första gången de påträffas här i Norrbotten.

Foto 1. Hornsamling, R 679, överkörd och delvis förstörd av skogstraktorspår. Hornhögen är belägen intill en gammal renvall, R 678 i Pajala kommun och har varit helt övermossad. Även renvallen var kraftigt skadad av skogsavverkning. Tanja och Katarina Sevä dokumenterar och beskådar förödelsen.

Gravar

En triangulär stensättning, R 794, har registrerats vid Kesadalheden i Råneå sn. Den är belägen i ett flackt område med torrare mark intill en myr. Stensättningen består av en kantkedja med stenar, 3,1 x 2,8 x 2,6 m st. Innanför kantkedjan framkom vid sondning fläckar med rödfärgad sand. Det här är en ovanlig fornlämningstyp i inte kustnära områden och bör kanske utredas vidare för att se om bedömningen är korrekt. Sommargravar har framkommit vid Oksajärvi i Junosuando sn. Totalt har här fyra sommargravar registrerats varav två bedömts som fasta fornlämningar. Sommargravar är historiska lämningar där avlidna begravdes provisoriskt innan de kunde föras till kyrkogården.

Kommunikationslämningar

Fem milstolpar av tuktad granit har registrerats och samtliga är belägna i Gällivare sn. På milstolparna har avståndet för varje kilometer inhuggits. Flertalet av förekommande milstolpar har ett utsatt läge framförallt i samband med rensningar av diken och vägrenar med grävmaskin, då många fundament till stolparna blir helt eller delvis förstörda.

Foto 4. Bläckor med inristningar vid gamla renvallar. Till vä. bläcka i tall vid renvallen Mustanen i Pajala kommun. Till hö. bläcka i gran vid renvallen Kirvesjoki nära Purnu i Gällivare kommun.

Kulturhistoriska lämningar

Drygt 50 % av de registrerade lämningarna utgjordes av kulturhistoriska lämningar som sentida skogssamiska visten, tjärdalar, kolbottnar, gårdstomter efter nybyggen, husgrunder efter kolarkojor, grunder efter kojor vid tjärdalar, grunder efter gamla skogshuggarkojor, bläckningar i träd m m. Totalt registrerades 194 lämningar fördelade på 160 lokaler. Av dessa utgörs 40 % av bebyggelselämningar efter olika hus/kojgrunder och gårds/bytomter, 20 % består av skogsbrukslämningar som tjärdalar och kolbottnar. Bläckade träd av människa utgör 10 % av de kulturhistoriska lämningarna. Ett intressant förhållande är kojgrunderna som är knutna till olika skogsbrukshistoriska aktiviteter. Kolarkojorna består av uppskottade vallar av jord eller sand med en spismur av gråsten centralt på ena gaveln. Kojgrunderna vid tjärdalar är oftast synliga genom ett rektangulärt övermossat timrat bottenvarv med en kallmurad spismur i ett hörn. Skogshuggarkojorna har ofta en betydande storlek med sammanbyggda manskaps- och stalldelar. Centralt i manskapsdelen är ofta resterna efter en eldpall, men spismursrester av gråsten förekommer också och är då belägna i ett hörn av grunden.

Ett flertal bläckade träd med inristningar har registrerats. En förutsättning för att göra sådana fynd är att det finns kvar gammal skog. Detta bör uppmärksammas mer i samband med avverkningar i äldre skogar, så att det finns möjligheter att dokumentera bläckningarna innan de försvinner.

5. Utbildning

5.1. Insatser, utvärdering och resultat

Årets inventeringsmodell har inneburit en förändring av inventeringsarbetet i Norrbotten med en riktad satsning på utbildning av inventeringspersonal (arkeologer) för att nå en högre kompetens i länet. Målsättningen med utbildningen är en framtida ökning av antalet platsledare. Totalt avsattes två veckor för utbildning inom årets säsong av Skog och Historia, med teori och metod, exkursioner och praktiska övningar i fält. Inventeringssäsongen inleddes med en utbildningsvecka, 10/6-14/6. Den första utbildningsveckan fokuserades på framförallt GPS-hantering, inventeringsteori och metod samt fornlämningsskunskap om lokaler under högsta kustlinjen. En exkursion utfördes i Morjärvsområdet

där bl a rödockragravar och boplatsslämningar på 70-90 m nivån besöktes. Den andra utbildningsveckan genomfördes i Arjeplogsområdet (8/7-12/7) och undervisningen var inriktad på inlandets forn- och kulturlämningar. Här utfördes även fältarbeten inom tre utbildningskartblad med påföljande granskningsuppgifter.

Tillsammans med platsledare utfördes minst två gemensamma granskningsdagar/arkeolog. I den skriftliga utvärderingen som genomförts är det dessa tillfällen som ger den bästa praktiska lärdomen av inventeringsarbetet.

Den utvärdering som har utförts visar att utbildningen har varit mest lyckad vad det gäller kunskapsuppbyggnaden inom digitala hjälpmedel (GPS och överföringar till GIS-program) och de inledande granskningsövningarna i fält. Utvärderingen visar också entydigt att en fortbildning är önskvärd. En fortbildning är också viktig för att behålla och öka den antikvariska kompetensen i länet annars är årets utbildning i stort sett bortkastad. Årets utbildning kan ses som en grundutbildning medan en fortbildning skulle inriktas mot mer probleminriktade praktiska övningar i fält avseende, svårbedömda forn- och kulturlämningstyper, granskning och GIS.

Gropanläggningar och boplatser är två kategorier där fördjupningar måste utföras. Under årets säsong har två nya typer av forn- och/eller kulturlämningar registrerats. Dessa måste presenteras och utredas vidare. Vad det gäller kulturlämningar har en mängd olika kojrunder framkommit efter gammalt skogsbruk. Kojgrunderna ser olika ut beroende på vilken näringsmässig aktivitet som bedrivits t ex kolning, avverkningar, tjärframställning. Det känns angeläget att kunna särskilja kojgrunderna efter vilken näring som bedrivits. Övriga angelägna insatser är att lära sig tolka spåren efter skogssamiska visten och hitta metoder för att dokumentera kulturmärkta träd.

Fortbildningen ska även innehålla mer konkreta självständiga granskningsuppgifter. I granskningsuppgifterna kan det t ex ingå granskning av varandras inventeringsområden under överseende av en behörig platsledare. Granskningsuppgifter bör inom en fortbildning utföras kontinuerligt under hela säsongen.

Fortbildningen inom GIS och GPS hantering bör inriktas på ytterligare utbildningsinsatser kring överföringar av koordinater till handläggningsprogrammen hos Skogsvårdstyrelsen och Länsstyrelsen. Utbildningen bör även koncentreras på hur man ska få fram information från handläggningsprogrammen samt hur information införs i respektive program, t ex inskrivning av text.

5.2. Utbildningsplan för grundutbildning 2002

Denna utbildningsplan upprättades för grundutbildning inom Skog och Historia av arkeologer i inventeringsteknik 2002 i Norrbottens län:

Utbildningsplan, grundutbildning

För att kunna genomföra projektet Skog och Historia under kommande år på ett tillfredställande sätt så är det nödvändigt med en kompetenshöjning vad det gäller personal som kan utföra den antikvariska besiktningen av såväl fornlämningar som kulturhistoriska lämningar. Det finns ett stort behov av behöriga platsledare så det är viktigt att tillgången på antikvarier med platsledarkompetens ökar. Utbildningen kommer att koncentreras till grundläggande dokumentationskunskap, forn- och kulturlämningskunskap och inventeringsmetodik.

Dokumentationskunskap

Med dokumentationskunskap menas att man lär sig att registrera lämningar på ett korrekt sätt. Registreringarna ska utföras enligt Riksantikvarieämbetets normer vad det gäller:

- *Inskrivningar i inventeringsböcker.*
- *Beskrivningar och den status man ska ge olika lämningar som införs i inventeringsböckerna.*

- Hur inprickningar på kartor av olika lämningar ska utföras.

Inläggningar av fornlämningar kommer att utföras med hjälp av GPS så en viss utbildning av hur och vilka möjligheter användandet av GPS har måste ingå. En viktig del är också kunskap om olika arkiv, dvs vilka arkiv ska man vända sig till i samband med excerpering inför inventeringssäsongen.

Återkommande under fältsäsongen kommer dokumentationsövningar av olika lämningsskategorier att genomföras tillsammans med en behörig platsledare. 32 tim.

Forn- och kulturlämningskunskap

För att kunna utföra korrekta bedömningar av olika lämningar är erfarenheten av lämningarnas morfologi och deras topografiska lägen den viktigaste kunskapen. Utbildningen kommer därför att koncentreras till exkursioner där olika typer av lämningar finns representerade. Det är viktigt att man besöker olika delar av länet så att man får en insikt om den variation av fornlämnings- och kulturhistoriska miljöer som finns här. Exkursioner bör genomföras fortlöpande under hela säsongen. Forn- och kulturlämningskunskap kommer att inriktas på två moment:

- Bedömningar av lämningar, t ex fornlämning eller ej.
- Definitioner av lämningar, t ex varför är denna grop en kokgrop.

Praktiska övningar i fält kommer att utgöra grunden för inläringen av dessa moment. 24 tim.

Inventeringsmetodik

En förutsättning för att nå ett bra resultat vid inventeringsarbete är att ha en god analytisk förmåga av landskapets förutsättningar för att påträffa olika lämningar. Det är t ex viktigt att förstå vad landhöjningen vid kusten innebär för lokaliseringen av olika förhistoriska lokaler. I Norrbottens inland är det t ex viktigt att veta vad det skogssamiska kulturlandskapet innebär avseende lokalisering av visten och lokaler med härdar.

En viktig del av det praktiska inventeringsarbetet är sondning. Resultatet vid sondning är i ett flertal fall direkt avgörande vid bedömningen om vad som utgör fasta fornlämningar eller ej. Därför är det viktigt att man förstår hur jordproverna ska tolkas.

Undervisning av inventeringsmetodik kommer till största delen att bestå av övningar i fält i anknytning till fältövningar inom forn- och kulturlämningskunskap. 40 tim.

Utbildningens genomförande

I första hand kommer institutioner i länet att utnyttjas i samband med utbildningen. Undervisningen kommer till största delen bestå av föreläsningar och kommer även att erbjudas till intresserad personal inom Skogvårdsstyrelsen. Eftersom exkursionsmålen är utspridda inom länet kommer närliggande distriktskontor att kontaktas om ett erbjudande att delta vid exkursionerna.

Kommande säsonger bör en påbyggnad av utbildningen genomföras med mindre undersökningar av lämningstyper som är svåra att påträffa och registrera. För att kunna förstå och utföra korrekta bedömningar är det viktigt att man har en ingående erfarenhet av hur lämningarna ser ut som man registrerar.

5.3. Preliminär utbildningsplan för fortbildning 2003.

Information

Överföringar av GPS-koordinater till olika GIS-system. Kotten+länsstyrelsen.

Hur ta fram information från Kotten (avverkningsanmälningar).

Inskrivning av text (beskrivningar) i forn.reg och kotten. Utbildningstid, 24 tim.

Ärendehantering och uppföljningar vid avverkningsanmälningar

Kurs av SVS angående deras ärendehantering kring avverkningsanmälningar och markberdningar. Den kursen ska ses som en direkt koppling till en inventeringsmodell som är relaterad till avverkningsanmälningar. Utbildningstid 8 tim+praktiskt utförande (inventering), avseende val av inventeringsområden (kartblad) och påföljande inventering, 3 mån.

Inventering

Nya sakordslistan (om vi ska använda den). Utvalda mer problemorienterade exkursionsmål, valda efter den utvärdering som utfördes inför årets säsong. Inbjudna föredragshållare kring specialproblem, t ex metallhantering. Utbildningstid, 24 tim.

Granskning

Ökat granskningsansvar (för den personal som har deltagit 2002). Granskar varandras områden. Övningsblad från Skog och Historia år 2000. Hårdare krav på beskrivningar och noggrannhet i GPS-hantering (enbart koordinater som ska digitaliseras får finnas i GPS:en). Utbildningstid 2 v.

6. Utåtriktad verksamhet

I samband med läns museets presentation av verksamheten för personal och elever vid den arkeologiska institutionen vid Umeå universitet redogjordes även för Skog och Historiaprojektet i Norrbotten.

Innan fältsäsongen startade kontaktades Skogsvårdstyrelsens distriktskontor där inventeringar skulle utföras. Pajala och Arjeplogs kontor besöktes vid flera tillfällen. Från Pajalakontoret framfördes flera tips på lämningar och Arjeplogskontoret medverkade vid uppmärkning av skyddsområden vid fornlämningar i samband med en avverkning som även skulle markberedas.

Resultat från årets inventeringsinsatser har omnämnts på helsidor i två lokaltidningar (Piteå-tidningen och NSD). Projektet har även presenterats i en mindre artikel i hushållningssällskapets tidskrift, Landsbygd. Information om projektet har även framförts inom respektive inventeringsområde genom kontakter med lokalbefolkningen, dels muntligt men även lokal annonsering har förekommit. Murjeks hembygdsförening, renskötare inom samebyarna Gällivare och Muonio har också informerats i samband med en förfrågan om tips om olika lämningar.

På Norrbottens museums hemsida redogörs också Skog och Historiaprojektet med resultat från årets inventering. Projektet har även presenterats för Kalix naturbruksgymnasium.

I samband med den landsomfattande arkeologidagen den 18/8 bidrog Skog och Historia med visningar av fornlämningskomplexet vid Vivungi i Jukkasjärvi socken. Här finns bl a en av norra Europas största koncentration av fångstgropar, ca 400 stycken inom ett väl avgränsat område. Drygt ett 60-tal intresserade personer deltog i exkursionen.

7. Framtiden

Inom Norrbottens län har drygt 30 000 km² av skogslandet inte genomgått någon förstagångsinventering. Det är en större yta totalt än Kopparbergs län och som ytterligare ett exempel på områdets storlek kan nämnas Stockholms län som inte är fullt 6500 km² stort. I dessa oinventerade områden kan man säga att skogsbruket har fritt spelrum eftersom det inte finns några ”prickar på kartan” att ta hänsyn till. Inom årets inventeringsområden har ett flertal kartblad varit så hårt markberedda att det i stort sett varit omöjligt att genomföra en vettig dokumentation, två exempel på sådana kartblad är 29L 4-5 g-h, Oksajärvi och 29M 4-5 e-f, Kuusiniemi i Pajala kommun.

Totalt har drygt 3000 avverkningsanmälningar (23 224,2 ha) inkommit år 2002 till Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län. Av dessa ska 2443 (19 615 ha) markberedas helt eller delvis (uppgift från skogsvårdsstyrelsen 11/11 2002). Regelgången kring avverkningar är så att väster om gränsen för svårföryngrad skog (se fig. 2) ges *tillstånd* för avverkning och då har man fem år på sig att avverka. När den första tallen är fälld måste emellertid avverkningen slutföras. Öster om gränsen har man två år på sig att avverka och här kallas det *avverkningsanmälan*. Det här innebär att antalet hektar som ska markberedas är betydligt mer omfattande eftersom skogsägaren vid ett *tillstånd* kanske markbereder efter det fjärde året. Vid samtal med Skogsvårdsstyrelsen kommer även signaler på att markberedningar kommer att öka i antal under de närmaste åren.

Det här kan tyckas vara en omöjlig uppgift att åtgärda, men en varierad inventeringsmetod kanske är en framkomlig väg. Det borde t ex testas att rikta inventeringarna direkt mot avverkningsanmälningar och avverkningstillstånd, primärt i områden som kommer att markberedas.

Gps-hantering och en snabb överföring av data och information till handläggare på såväl länsstyrelsen som Skogsvårdsstyrelsen är viktigt vad det gäller informationen till skogsbrukets aktörer. Ett samarbete med Skogsvårdsstyrelsen är nödvändigt angående information och dataöverföring.

Den här inventeringsmetoden ska ses som ett komplement till den traditionella inventeringsmetoden efter kartblad.

Exempel på inventeringar inom tillståndsansmällda områden är vid Plassajaur i Arvidsjaur kommun (2001). Här fanns inom avverkningsområdet 84 fornlämningar som inte var kända av skogsentreprenören (Hedman 2002:3). Under årets säsong utfördes en likadan inventering av en tillståndsansmälan inom Arjeplogs kommun och här påträffades 11 fornlämningar. Samtliga var belägna inom avverkningsområdet.

En annan viktig uppgift är att förhindra markberedningar på tallhedar. Erfarenhetsmässigt påträffas de flesta lämningar på tallhedarna, dessa ska enligt skogsvårdslagen inte markberedas. Trots det är ofta avverkningar på tallhedar även markberedda. Ett sådant exempel från årets inventeringar är Vuottasheden inom Gällivare kommun (se foto 1). Här påträffades också två sönderhuvade lokaler med härdar. Här bör klara direktiv utgå till entreprenörer och skogsägare vilken marktyp som ska markberedas. Även små tallhedsområden måste undantas från markberedning. Önskvärt vore att alla avverkningsanmälningar som berör tallhedsområden fick inventeras oavsett om det finns några registrerade lämningar eller ej.

Ett lika stort hot mot olika lämningar är skogsvägarna till och från avverkningarna. För att få ett så skonsamt ingrepp som möjligt borde man istället för att ta fyllnadsmassorna i anslutning till skogsvägarna i samband med vägarbetet påföra material från redan påbörjade grustäkter.

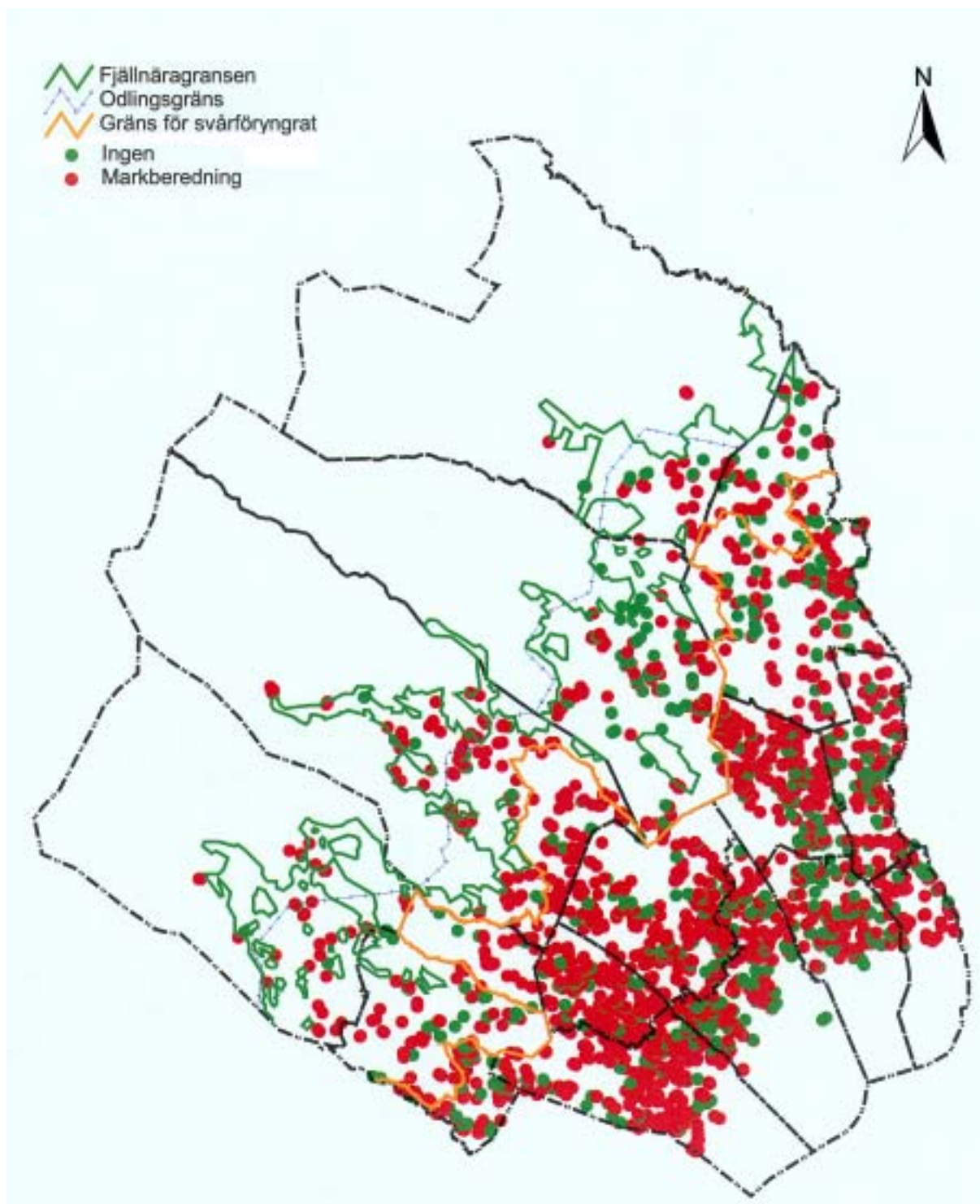

Fig. 2. Inkomna avverkningsanmälningar 2002 i Norrbottens län. De röda punkterna anger avverkningsanmälningar som helt eller delvis ska markberedas. Karta av jägmästare Peter Söderberg, Skogsvårdstyrelsen.

Litteratur:

- Edbom, G & Liedgren, L & Nilsson, H. 2001. Från Tretröset till Räker. *Norrboten* 2001:72-114.
- Forsström, G & Strand, B. 1977. *Gällivare tätort och landsbygd*. (Gällivare kommun. Del 2. Skrifter utgivna av Gällivare kommuns kulturnämnd). Luleå 1977.
- Hedman, S-D & Bergman, I & Liedgren, L. 1998. *1997 års fornminnesinventering i Norrbottens län. Arjeplogs kommun*. Riksantikvarieämbetet. Stockholm.
- Hedman, S-D. 1999. *1998 års fornminnesinventering i Norrbottens län. Arjeplogs och Arvidsjaurs kommuner*. Riksantikvarieämbetet. Stockholm.
- Hedman, S-D H. 2001. *Rapport över granskning av Skog och Historia i Norrbottens län 2001*. Norrbottens museum.
- Jönsson, B. 2001. Skog och Historia. *Norrboten* 2001:180-186
- Kresa, D. *En rapport över projektet Skog och Historia. Inventering av forn- och kulturhistoriska lämningar i Norrbottens län 2000*. Skogsvårdsstyrelsen i Norrbotten.

Bilaga 1

Nr. i inventeringsböckerna:

Arjeplogs sn 0160

2451-2452

2560, 2564-2600

Gällivare sn 0165

1406-1450

2052-2100

2201-2207

Jokkmokks sn 0171

3224-3236

4362-4368

Junosuando sn 0173

188, 190-200

201-234

Pajala sn 0188

661-679

875-881

Råneå sn 0190

78-89

396-400

787-796

Överkalix sn 197

212-215, 217-222

Bilaga 2

Inventerade kartblad.

Grönmarkerade partier på kartorna utvisar terrängrekognoscerade områden. Blå kartan (vägkartan).
Skala 1:100 000.

Fig. 2. Inventeringsområdet 25H 8-9 c-d. Ur Vägkartan © Lantmäteriet Gävle 2002. Medgivande M2002/6475.

Kartbladet 25H 8-9 c-d, Arjeplogs socken och kommun.

Terrängen och vegetationen inom kartbladet utgör början av förfjällsområdet i Arjeplogs kommun. Fast boende befolkning finns i några enstaka gårdar i byarna Björklund och Aspånäs. Kartbladet är till stora delar svårinventerat på grund av ett tätt och frodigt vegetationsskikt. Centralt inom inventeringsområdet är sjön Lulep Jutas vars strandpartier till stora delar utgörs av sumpiga och steniga strandpartier. Ett undantag är emellertid en udde norr om Björklund där det finns sandiga stränder. Här påträffades två stenåldersboplatser (R 2578 och R 2579) med skörbränd sten och avslag av grå kvartsit. En skrapa av samma material påträffades också. Fynden framkom uteroderade på sandstranden vilket är intressant eftersom sjön aldrig har varit reglerad. Det innebär troligen att det är naturliga processer som påverkat sjöns vattenstånd.

I NÖ hörnet av kartbladet är en mindre del av Laisviken, som är en större vik av sjön Hornavan. På mindre utskjutande moränuddar registrerades här tre kokgropar. En kokgrop framkom även efter Jutasbäcken. I kartbladets SV kant är Laisälven synlig. På de kuperade strandpartierna vid älven registrerades fyra härdar samt en boplatz med två mörka kvartsitavslag. Söder om Lulep Jutas framkom ett flertal gamla tallstubbar med bläckor. Bläckorna är spår efter barktäkter. Totalt fick 19 lämningar statusen R: 10 härdar, 5 kokgropar och 4 boplatzlämningar. Huvuddelen av de kulturhistoriska lämningarna som registrerades utgjordes av bläckor i träd. Täckningsgrad 5 km²/arbetsdag.

Fig. 3. Inventeringsområdet Mårdsel 26K 2-3 i-j. Ur Vägkartan © Lantmäteriet Gävle 2002. Medgivande M2002/6475.

Kartbladet 26K 2-3 i-j, Mårdsel. Gällivare, Jokkmokk och Råneå socknar. Gällivare, Jokkmokk och Bodens kommuner

Området domineras av Råneälven samt ett av dess biflöden, Sör-Lillån som slingrar sig genom landskapet. Den enda större sjön är Krokträsket i södra delen. I ett långt stråk längst Sör-Lillån består landskapet av torra tallhedar där vattnet har skurit sig ner i den sandiga moränen. Höjden över havet varierar mellan 190 och 354 m och max höjden uppnås av Norra Krokträskberget. Kartbladet delas mellan Bodens, Jokkmokks och Gällivare kommuner. Det finns två byar i området, Mårdsel (Mårdudden) och Lillåfors. Enligt lokalbefolkningen ska Mårdsel vara en av Gällivare kommuns äldsta byar. Ett faktum som åtminstone belägger byn existens under delar av 1600-talet är att Mårdsel är inprickat på en karta från 1671. Området tillhör Gällivare skogssameby och en renskötande familj är bosatt i Lillåfors.

Under början av 1980-talet genomfördes det en fornminnesinventering längs hela Råneälven, eftersom det fanns planer att förverkliga en utbyggnad av vattenkraften. Genom inventeringen framkom bl.a. sommargravar, bebyggelse lämningar och fossil åkermark.

Årets arbete koncentrerades till de områden med torr hedmark som finns längs de rinnande vattendragen. Kartmaterialet bestod av ortofoton, blåkartan i skala 1:100 000 och vegetationskartan. Det tillkom även en lagaskiftes karta från slutet av 1800-talet. Inventeringsresultat, forn lämningar: 9 härdar, 3 boplatsgropar (R 1406, 1416, Gällivare sn och R 82 i Råneå sn), 1 boplatsvall, 1 boplatslämning, 7 fångstgropar (R 1426, Gällivare sn, R 398-399 och 84-86, Råneå sn). Kulturlämningarna som framkom var 14 bebyggelse lämningar, 14 kolbottnar, 5 milstolpar, 1 byggnad, 1 bro, 2 fossila åkrar, 4 röjningsröse/röjningsröseområden och 4 gårdstomter.

Sammanfattningsvis har det inom inventeringsområdet framkommit boplatslämningar som boplatsgropar, en boplatsvall och en boplatslämning. Inom området för boplatslämningen (R 1411, Gällivare sn) påträffades ett avslag i kvarts med retusch. Däremot är antalet härdar få med tanke på de fördelaktiga lägen som finns inom inventeringsrutorna. Gårdstomterna består av framförallt av sentida

nybyggen. Det stora antalet kolbottnar med tillhörande bebyggelseämningar såsom kojgrunder tyder på att kolning var en betydande bisyssla under 1900-talet. Täckningsgrad 7,7 km²/arbetsdag.

Fig. 4. Inventeringsområdet 26K 6-7 e-f Murjek. Ur Vägkartan © Lantmäteriet Gävle 2002. Medgivande M2002/6475

Kartbladet 26K 6-7 e-f Murjek. Jokkmokks socken och kommun

Inventeringsområdet är beläget ca en mil V om Vuollerim och sammanflödet mellan Lilla- och Stora Luleälv. Stora delar av området ligger under 250 m ö h och består här främst av myrmark. Enstaka skogsklädda berg går upp mot 320 till 340 m ö h. Genom området sträcker sig tre mindre bäckar. Den sydligaste bäcken, Pulisbäcken genomtvärsar den nordvästra delen av området, där även en koncentration av tjärnar och sjöar finns. Centralt i området ligger Murjek, ett mindre tågstationssamhälle.

Första noteringarna om bosättning i Murjek härrör från ett tingsprotokoll där sammen Pål Mickelsson Tullnär klagade inför tinget att kronolänsman inte hade insynat det nybygge (Murjek) han ansökt om. Hans klagan gav gehör och formellt anlades nybygget 1800. Andra nybyggen inom området utgörs av Pellokis och Kirtik, bägge anlagda omkring 1850 av icke samiska nybyggare.

Under 1884 påbörjades byggandet av malmbanan mellan Luleå och Gällivare och 1887 drogs järnvägen förbi Murjek. Det första malmtåget till Luleå passerade Murjek 1888 och 1922 blev malmbanan elektrifierad med ström från kraftverket i Porjus. Järnvägen fick en positiv utveckling för Murjeks samhälle, affärer öppnades och befolkningen ökade till över 500 personer.

Statens lapska seminarium flyttades 1904 från Mattisudden utanför Jokkmokk till Murjek. Seminariet utbildade samiska lärarinnor till nomadskolor, men också lärare till mindre folk- och småskolor med svensktalande elever. Seminariet lades ner 1934.

Idag finns inga affärer kvar i Murjek och en stor utflyttning har skett. Det gamla seminariet har blivit vandrarhem med ett mindre museum från seminarietiden.

I samband med inventeringarna påträffades 25 lämningar fördelad på 13 lokaler. Av dessa fick fyra härdar på tre lokaler status som fornlämningar. Övriga lämningar utgörs av kulturhistoriska lämningar som koj- och husgrunder, tjärdalar, kolbottnar, dammanläggning, jordkällare samt ett område med tio sentida stensamlingar. Fyndplatsen av en hålsten som påträffats i Murjeks samhälle ca 1940 kunde också lokaliseras. Täckningsgrad 5 km²/arbetsdag.

Fig. 5. Inventeringsområdet 26L 2-3 g-h Talljärv. Ur Vägkartan © Lantmäteriet Gävle 2002. Medgivande M2002/6475

Kartbladet 26 L 2-3 g-h Talljärv. Överkalix och Råneå socknar. Överkalix och Bodens kommuner.

Terräng och markförhållandena i rutan är till största delen bestående av blockig moränmark med myr, gran och blandskog. Det dominerande rinnande vattendraget är Vitån som vid byn Långsel bildar ett avlångt sel. I den norra delen övergår selet till myr invid ån, vilket har brukats för myrslätter. På den södra sidan av ån är sluttningarna branta och bergiga, i norr mer flacka dominerade av blötare mark och blandskog. Upp efter Vitån ligger byn Tallberg och öster om den Tallträsket. I rutans sydvästra hörn återfinns ett litet parti med hedmarker vid Holmträsket. Öster om Vitån breder ett större myrområde ut sig i N-S riktning genom hela rutan. Det övergår sedan till åsar med mer eller mindre blockig hedmark, t ex Kesasdalheden. Genom och längs efter denna flyter Tallån vilken längre söderut övergår till att heta Töre älv. Åt NÖ blir marken återigen blötare och myrmark dominerar. I rutans nordöstra hörn finns sjön och byn Talljärv. Talljärv är en relativt stor sjö med sumpiga stränder.

Området öster om Vitån tillhör Ängeså koncessionssameby men nyttjas även av Gällivare skogssameby. Gällivare skogssameby använder även andra sidan av ån för renbete. Tidigare har Ängeså ingått i Kalix sameby tillsammans med Kälvjärv. Under 1900-talet bodde renskötaren Nils Elis Gunnari, f 1918 med fru Laila och tre barn i Långsel. De var inhyrda på en bondgård tillsammans med sin dräng Johan Jannuk, f 1930 från mellanbyn i Gällivare. Ovanför Långsel finns en renhage och kåta som användes av Kälvjärv sameby under höst och vinter.

Områdena i rutan präglas av byarna Långsel, Tallberg, Talljärv och Tallån samt flertalet krononybyggen i skogslanden. Deras tillkomst har att göra med skogsbruket och somliga har sedan med tiden övergått mer och mer till jordbruk. Byarna och nybyggena tillkom under åren 1820-70 och expanderade i början av 1900-talet då skogsbruket tog fart. Ett exempel på detta är Tallberg som 1830 endast var ett krononybygge men 1860 skattlades och blev ett hemman. År 1930 fick byn en skola och på 1950-talet byggdes arbetarbostäder för skogsarbetarna. Talljärv hade år 1867 två skattbara hemman och namnet på byn kan möjligen vara av samisk härkomst, Stallojaure som med ett finskt uttal blir Talojärvi.

De krononybyggen som kan återfinnas i skogslandet är, Långselberg (Spik), Holmträsk, Tallträsk, Tallträsklandet, Persbacka, Tolk, Dödfiskberg och Norrudden. Dessa består idag av igenväxta eller upprädda gamla odlingsytor samt cementgrunder efter hus. På lantmäteriets kartor och förteckningar framgår det att dessa nybyggen uppläts av kronan för att brukas skattefritt i 30 år för att förse Vitåfors sågverk, nedströms Vitån, med timmer. Speciellt väl efterhållet är Långselberg med tillhörande tjärdal. Här återfinns idag en mängd växter och örter: Bergssyra, grönyxne, skogsnäva, styvmorsviol, höskallra, teveronika, jungfru marie nycklar, linnea, toppklocka, revlumner, kanelros och spinderblomster samt många fler. En hel del gammal skog växer runt om och det vore lämpligt om dessa nybyggen i skogslandet kunde skyddas från avverkning i form av en skyddszon.

Andra fynd och miljöer som framkommit under inventeringen är: Tre härdar vid Holmträsket, där två är av äldre karaktär samt en stenring. De återfanns på en stenig svag hedsluttning ned mot träsket. Nordöst om Kesasdalheden i en svacka mellan två hedpartier ligger en fin kolarmiljö med två kolbottnar och två kojgrunder. Strax bortanför finns ytterligare spår efter skogshistorisk verksamhet i form av en tjärdal och två kojgrunder. Dessa hedmarker förbinds med stigar som går norrut och österut mot Tallån och Talljärv. Ett stycke från denna miljö registrerades tre härdar där en flackare, sandig hed breder ut sig. Ett speciellt omnämnande får också en förmodad stensättning R794, som ligger i början av Kesasdalheden. Den är belägen i ett flackt område där torrare mark gränsar mot myrmark. Stensättningen är triangulär med sidor som är 2-3 m l. Vid sondning framkom en rödare färgning i N delen, möjligen rödockra. Ytterligare tre härdar har hittats öster om Tallberg vid Yttreträsket. På en ås S om Talljärv besiktigades även en tidigare registrerad sommargrav som beskrivits som ett röse, vilket inte var fallet. Istället består sommargravens av en rektangulär grop med en vall på ena sidan, möjligen rör det sig om två gravar.

Trots relativt svårinventerad terräng i området har det dykt upp förhållandevis många härdar och speciellt intressant är den förmodade stensättningen. Täckningsgraden var 5 km²/arbetsdag.

Fig. 6. Inventeringsområdet 26L 6-7 c-d, Vuottas. Ur Vägkartan © Lantmäteriet Gävle 2002. Medgivande M2002/6475.

Kartbladet 26L 6-7 c-d, Vuottas. Gällivare och Råneå socknar. Gällivare och Boden kommuner.

Området karakteriseras av myrar, berg och mindre hedar i huvudsak orienterade i NV – SÖ. Skaitatjaape, den vidsträckta myren i norra delen, ligger inom Granlandets naturreservat. De högsta topparna är Kimevare (380 möh) och Kierasäive (369 möh). Vuottasheden i sydväst är den största heden. I riktning NV-SÖ rinner även Solälven i områdets västra del, som förenas med Livasälven norr om byn Vuottas. Vuottasbäcken är även den ett biflöde till Livasälven. De största sjöarna är Vuottasjaure och Suobbatträsket kring vilka bebyggelsen i området är koncentrerad.

Vegetationen i området domineras av barrskog av frisk ristyp, dvs det vi dagligt tal kallar blandskog: Gran och tall med inslag av björk. På marken växer blåbär, lingon och kråkbär. På torrare marker finns tallskog med ett bottenskikt av lavar och mossor.

Bebyggelsen inom området är mycket sparsam; endast två byar finns. Den äldsta är Suobbat, som grundades 1730 av samnen Pål Andersson. Vuottas tillkom 1831 då nybyggaren Nils Nilsson Vuotas beviljades tillstånd till anläggning. Idag finns endast en åretruntboende i området, nämligen i Suobbat. Övrig bebyggelse nyttjas som fritidshus eller står öde.

I området bedriver Gällivare skogssameby renskötsel. Skogsbruk bedrivs sedan gammalt och både Solälven och Livasälven har utnyttjats för flottning.

I huvudsak södra delen av området har inventerats. Totalt påträffades 11 fornlämningar fördelade på 8 lokaler. En ensam fångstgrop (R 2095) finns i Suobbat. Av de åtta härdar (R 2054, 2059, 2068) som påträffats är två (R 2055, 2056) mer eller mindre förstörda genom markberedning. Rengårdor har registrerats vid Vuottas (R 323) och strax söder om Suobbat (R 2086, 2087). Rester av en gammal stockhage finns norr om Millajaure (R 2093). Gamla skogshuggarkojor med eldpall, ibland tillsammans med ett stall, har påträffats – de flesta på Vuottasheden (R 2053, 2060, 2069, 2070). På en moränklädd höjd strax nordöst om Råvekietj-jaure finns spår av gamla odlingar (R 2071). Bland annat är en 75 m lång stenmur upplagd på höjdens sydvästsida. Enligt traditionen skall den förste inbyggaren i Vuottas provat på att bo här innan han bestämde sig för att flytta till nuvarande läge. Täckningsgrad 7,7 km²/arbetsdag.

Fig. 7. Inventeringsområdet 27K 0-1 i-j, Slättberg. Ur Vägkartan © Lantmäteriet Gävle 2002. Medgivande M2002/6475.

Kartbladet 27K 0-1 i-j, Slättberg. Gällivare socken och kommun

Området kan delas in i två halvor diagonalt genom rutan - från det nordvästra hörnet till det syöstra.

Den nordöstra halvan utgörs av Granlandets naturreservat. Landskapet är här kuperat, och myrar och myrstråk avbryts av långsmala moränsträckningar av varierande höjd, klädda med blandskog: gran, tall och björk. Bland de större myrarna är Maisavuoma och Kievaape i vilka områdets enda större bäck, Maisajoki, rinner. De högsta bergstopparna är Tjanaskåbbå (467 möh) och Maisavaara (466 möh). Den enda sjön av någon storlek är Vihtukkajärvi i det nordvästra hörnet.

I den sydvästra halvan har landskapet en något annan karaktär. Från Solberget (459 möh) och Slättberget (450 möh) som de högsta topparna heter, sluttar landskapet ner mot Solmyran, den stora myren i det sydvästra hörnet där fö Solälven rinner. Söder om Solmyran planar terrängen ut och landskapet blir flackare. Tallskogen dominerar. Här ligger norra delen av Pellokielas naturreservat. Inga större sjöar finns i området.

En intressant iakttagelse är att ortnamnen på kartbladet är hämtade från tre olika språk: svenska, finska och samiska. Namnen på tre myrar är sålunda: Lismamyran, Uusijänkkä och Rastisjegge.

Bebyggelsen i området är mycket gles. Äldst är Solmyran, ett nybygge som anlades av friherre Hermelin 1794. Av byggnaderna återstår idag endast grunderna. Mitt emot Solmyran, på andra sidan landsvägen, ligger Solberget, ett nybygge som beviljades till anläggning 1834. Solberget har idag tysk ägare. När Slättbergs by anlades är inte bekant men laga skifteskartan upprättades 1896-97. Byn hade då två hemman. Av det ena återstår idag endast grunderna och ett mindre boningshus (R 2091). Det andra övergavs i slutet av 1940-talet och är idag öde. Husen står och förfaller.

Området utnyttjas av Gällivare skogsmeby för renbete. Skogsbruket är av gammalt datum och Solälven har utnyttjas för flottning.

Endast den sydvästra halvan av kartbladet har inventerats. En rengärda (R 2073) vid Slättberg och två härdar norr (R 2096) och söder (R 2074) om Solmyran vittnar om samisk närvaro i området. Rester av skogshuggarkojor med eldpall och stall finns bland annat söder om Solmyran (R 2063, 2066), en i reservatet (R 2062). Enligt uppgift i en turistbroschyr skall den senare vara från 1890-talet. Mellan

nybygget Slättberg och myren Maisajaure går en stig som finns utritad på laga skifteskartan. Den är markerade med bläckor i tallar (även någon gran) på en sträcka av ca 1 km med början vid den förmultnade stockhage som omger bebyggelsen. Täckningsgraden var 7,7 km²/arbetsdag.

Fig. 8. Inventeringsområdet 27K 4-5 e-f Kilvo. Ur Vägkartan © Lantmäteriet Gävle 2002. Medgivande M2002/6475.

Kartbladet 27K 4-5 e-f, Kilvo. Gällivare socken och kommun.

Inventeringsområdet domineras av stora myrmarker och mindre sjöar. I rutans SV del domineras landskapet av bergen Kilvoåkra och Nourt-Skeltoåive, 515 respektive 525 m ö h. Genom området rinner de större bäckarna Saimujoki och Venetjoki vilka nere vid Nattavaara ansluter till Råneälven. Trakten nyttjas till renskötsel av Gällivare skogssameby. Första skriftliga belägget för Kilvo är från 1727. Kilvo betyder mjölkstäva på finska och det tyder på att byn har varit fåbodplats. Vid malmtransporterna mellan Gällivare-Malmberget och Melderstein samt Strömsund på 1700-talet övernattade man i Kilvo. De stora myrarna har under lång tid används för slåtter och sjön Ripakkojärvi dikades under 1900-talet för detta ändamål. Inom rutan finns nybyggarmiljöerna Svikkomaa och Skeltåive.

Kartmaterialet bestod av ortofoton, blåkartan i skala 1:100 000 och vegetationskartan. Det tillkom även en lagaskiftes karta från slutet av 1800-talet. Under 1970-talet har området delvis inventerats och då har det framkommit härdar, sommargravar och rengården. Årets inventeringsarbete koncentrerades till torra moränmarker mellan sjöar och myrar. Inventeringsresultat: 28 härdar (R 1444-1446, 1436-1439), 3 bebyggelse lämningar och 3 gårdstomter (R 2204). Härdarna är framförallt lokaliserade till torr moränmark nära myrmark och mindre sjöar. Det stora antalet härdar visar att området nyttjats under lång tid för renskötsel. Täckningsgrad 7,7 km²/arbetsdag.

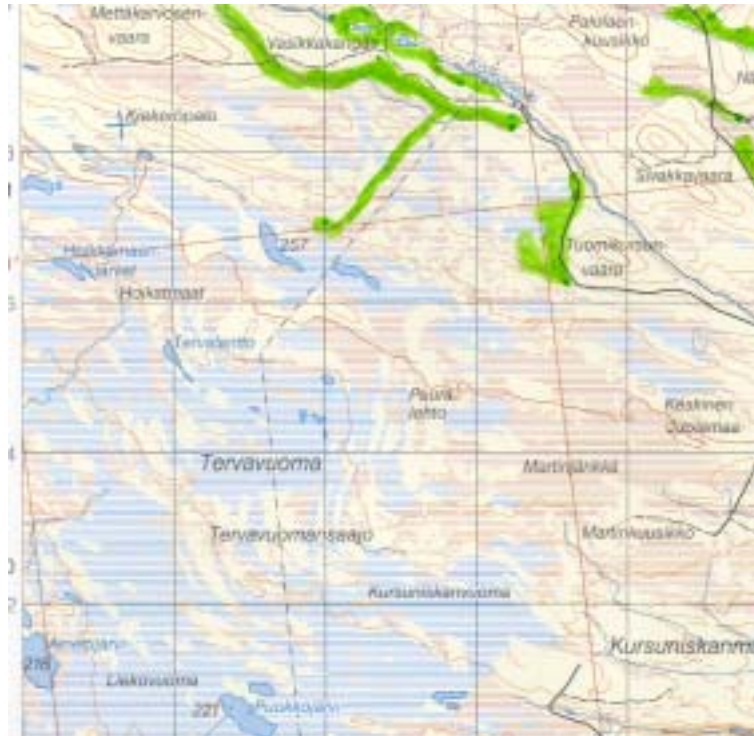

Fig. 9. Inventeringsområdet 29M 0-1 a-b Tervavuoma. Ur Vägkartan © Lantmäteriet Gävle 2002. Medgivande M2002/6475.

Kartbladet 29M 0-1 a-b, Tervavuoma. Junosuando och Pajala socknar. Pajala kommun.

Kartbladets SV del domineras av ett stort myrsystem bestående av Tervavuoma, Liekovuoma och Martinjätkkä. Genom dessa myrar går stråk av moränåsar, men området är mycket flackt och ligger mellan 215-250 m ö. h.

Kartbladets N och NO del är mer kuperat och består av torrare marker där höjden varierar mellan 240-325 m ö. h. Denna del genomkorsas även av Kolkonjokki med ravinliknande karaktär. Denna bäck har sitt ursprung i dels Vasikajärvet i NV och flera mindre bäckar med ursprung i myrlandskapet norr om detta kartblad.

Vegetationen utgörs förutom myrmarkerna främst av "barrskog av frisk ristyp", dvs granskog. Det är endast i kartbladets nordligaste del man återfinner torra rishedar. Ställvis återfinns mindre torrbackar i anslutning till myrarna, men oftast kantas dessa av snårig vegetation. Det senare gäller även för de mindre bäckarnas stränder.

Inventeringsinsatserna koncentrerades till kartbladets norra och nordvästra delar. Totalt registrerades 27 lämningar på 13 lokaler, varav sex utgör fornlämningar fördelade på fyra lokaler. Fornlämningarna utgörs av fyra härdar, en boplatsgrop samt ett område med en renvall, härd och fem bläckade träd med inristningar. Övriga lämningar utgörs av nio "bebyggelselämning, övrig" (skogs-huggar-/tjärdalskojor, stall och en lada), två tjärdalar, en härd och två bläckade träd.

Den påträffade renvallen "Mustanen", R 194 i Junosuando sn, kan särskilt framhävas på grund av sitt fina läge och många bläckor med inristade årtal och initialer. Täckningsgrad 7,7 km²/arbetsdag.

Fig. 10. Inventeringsområdet 29M 2-3 a-b Sarvikero. Ur Vägkartan © Lantmäteriet Gävle 2002. Medgivande M2002/6475.

29M 2-3 a-b Sarvikero. Junosuando socken. Pajala kommun.

Kartbladet utgörs av relativt kuperad terräng, där Lumivaara och Huornanen når över 400 m ö. h. och Kolkonliaki, Sarvikero och Sofiarova strax därunder. Mellan dessa berg är terrängen mer flack med myrstråk och mindre bäckar. I NV återfinns kartbladets långsmala sjö, Kukasjärvi. Ytterligare mindre sjöar återfinns i anslutning till bäckarna Aareajokki i NO och Kolkonjokki i SV.

Vegetationen utgörs främst av ”barrskog av frisk ristyp”, men i SV återfinns områden med torrare rishedar och tallskog. Även i NO finns ett mindre område med ”barrskog av lavristyp”, men här är terrängen stenig/blockig.

Totalt registrerades 13 lämningar fördelade på 10 lokaler och av dessa tilldelas 2 lämningar fornlämningsstatus. Fornlämningarna utgörs av en härd och ett par ajttastolpar (stolpar till en samisk förrådsbod). Övriga lämningar utgörs av sex ”bebyggelselämning, övrig” (-skogshuggarkojor eller tjärdalskojor), två tjärdalar, ett minneskors, renvall samt en tall med bläckning och inristning.

Av lämningarna påträffade inom kartbladet är speciellt R 229 och 228, Junosuando sn, värda att nämnas. R 229 utgörs resterna av en timrad renhage och R 228 är en stor skogshuggarkoja med källargrop, centralt placerad eldpall och stor stalldel. Dessa två lämningar ligger i närheten av varandra. Täckningsgrad 7,7 km²/arbetsdag.

Sammanfattning av kartbladen 29M 0-1 a-b och 29M 2-3 a-b

Området (båda kartbladen) tillhör Muonio koncessionssamebys renbetesland och vid Kolkonliika ligger en restaurerad rengärda med tillhörande viste som är i bruk än idag. Vistet flyttades till platsen 1908, ett årtal som även finns inristat i en dörrplanka i en av de restaurerade kåtorna.

Medlemmar i samebyn har varit behjälpliga med tips om gamla renvallar och skogshuggarkojor i området, samt övernattnig. Henry Rantatalo, Kaunisvaara, visade även vägen till renvallen ”Mustanen”. Vid detta tillfälle berättade han att han inte kände till att samer skall ha bläckt för stigar,

m m i tallar. Istället är det björkar man använt för detta ändamål. Dock menade han att stigar till visten ej markerades på grund av risken för plundring av matförråd och utrustning, under tider man ej vistades på platsen. Vid Mustanen fanns ett antal björkar med bläckor som markerade olika stigar från vistet.

Stora delar av skogen i området är avverkad och markberedd.

Fig. 11. Inventeringsområdet 29L 4-5 g-h Oksajärvi. Ur Vägkartan © Lantmäteriet Gävle 2002. Medgivande M2002/6475.

Kartbladet 29L 4-5 g-h, Oksajärvi. Jukkasjärvi, Junosuando och Pajala socknar. Kiruna och Pajala kommuner.

Topografiskt utmärker sig inventeringsområdet av en mängd småsjöar och stora myrområden. Skogarna domineras av gran och björk. Sjöarnas strandpartier är i de flesta fall kuperade och omgivna av myrmark. I områdets NÖ del rinner Lainioälven. Stränderna vid älven är mycket branta och utsatta för erosion. Närmast älven domineras landskapet av tallhedmark.

Stora delar av inventeringsområdet har påverkats av skogsbruket med avverkningar och markberedning, bl a är tallhedslandskapet närmast älven mycket svårinventerat p g a en omfattande markberedning. Inom Inventeringsområdet finns en mindre by, Oksajärvi. Nybyggare grundade byn i slutet av 1700-tal p g a de naturliga slåtterängarna som myrmarkerna innebar. Tjärbränning var också en viktig inkomstkälla för nybyggarna i Oksajärvi.

Fjällsamer från Lainiovuoma sameby kunde ibland komma till Oksajärviområdet för vinterbete. Detta upphörde i mitten av 1940-talet p g a att de byggde sig bättre hus i Idivuoma och därigenom blev mer bofasta.

En skogssame vid namn Olof Johansson, Viikusjärvi kallad Viikus Ollakka hade flera visten inom inventeringsområdet i början av 1900-talet. I Lipistövaara hade han och sin familj ett sommar och höstviste med tillhörande rengärde. Idag är platsen avverkad och hårt markberedd så vistet går ej att återfinna. Mellan sjöarna Luovvajärvi och Mailajärvi uppförde han ett renstängsel. Resterna efter detta stängsel finns fortfarande kvar, R 225. En offerplats, R 223 ska ha funnits på en liten holme i sjön Saivojärvi. Idag är platsen bebyggd med stugor. Vid Rauvosjoki påträffades ett fångstgropssystem, R 219 med sju gropar. Groparna i systemet är inte enhetliga morfologiskt så det kan inte uteslutas andra funktioner på några av groparna. Täckningsgrad 7,7 km²/arbetsdag.

Fig. 12. Inventeringsområdet 29M 4-5 e-f Kuusiniemi Ur Vägkartan © Lantmäteriet Gävle 2002. Medgivande M2002/6475.

Kartbladet 29M 4-5 e-f, Kuusiniemi. Pajala socken och kommun.

Områdets topografi utgörs till stora delar av myrmark samt mindre sumpiga bäckar som rinner ned mot Muonioälv. Inventeringsområdet är ett gränskartblad och ca en 1/3 av kartbladet tillhör Finland. Kartbladet genomtväras från norr till söder av Muonioälv. Närmast älven domineras landskapet av tallhedmark med höga eroderade stränder. Byarna är små och är koncentrerade till älven.

Tjärdalar är den lämning som dominerar inom inventeringsområdet. De flesta påträffades vid Muonioälv. Produktionen av tjära och kol gav stora extrainkomster till hushållen under 1900-talets första hälft. Flera hushåll kunde dela på en tjärdal och en medelstor tjärdal gav 20-25 tunnor med tjära. När tjäran var klar flottades den längst älven ned till Haparanda där den såldes.

I Rimikankaanvaara finns resterna av ett ursprungligen flera mil långt spärrstängsel (R 677) för ren. Stängslets funktion var att skilja släkterna Seväs och Suikkis renhjordar från varandra. Seväs hade sina renar norr om stängslet och Suikkis söder om stängslet. Stängslet sträckte sig från Parkalompolo via Juottivaara och Kaarnevaara/Naapanginvaara till Muonioälven i höjd med Pakamukka. Det byggdes i mitten av 1800-talet och tog 10 år att uppföra. En person anställdes på heltid för att underhålla och se över stängslet.

I Rimikankaanvaara kan stängslet idag följas 1,5 km fram till ett viste med resterna efter två mindre rengården, R 678. Intill rengårderna påträffades en hornsamling (R 679) som ursprungligen varit helt övermossad. Hornsamlingen var emellertid till stora delar förstörd av en skogstraktorväg. Även rengården och spärrstängslet var kraftigt störd av skogsavverkning. Inventeringsområdet var till stora delar påverkat av skogsbruk med stora planteringar av contorta och markberedningar, vilket åtskilligt försvårade inventeringsarbetet. Täckningsgrad 5 km²/arbetsdag.

Bilaga 3

Statistisk redovisning, tabellerna 1-10

Tabell 1-3. Kategori- och kommun-/sockenvis redovisning av antalet registrerade lämningar.

Tabell 4-10. Antalet registrerade lämningar/lokaler redovisade kategorivis och efter sakord. Antalet i specifikationen och i kategorisammanräkningen kan skilja på att flera fornlämningstyper kan finnas på samma lokal.

Kommun/ socken	Fast fornlämning				Övrigt				Summa				Skillnad	
	2002		Tidigare registrerade lämningar		2002		Tidigare registrerade lämningar		2002		Tidigare registrerade lämningar			
	Anläggningar	Lokaler	Anläggningar	Lokaler	Anläggningar	Lokaler	Anläggningar	Lokaler	Anläggningar	Lokaler	Anläggningar	Lokaler	Anläggningar	Lokaler
Arjeplog	43	28			16	14			58	41				
Gällivare	56	36	4	2	48	45			104	81	4	2		
Jokkmokk	7	5			29	16	1	1	36	21	1	1		
Junosuando	19	10			41	35			60	45				
Pajala					30	25			31	21				
Råneå	13	10			19	16			33	26				
Överkalix	5	3			11	9			16	12				
Summa	143	92	4	2	194	160	1	1	337	252	5	3		

Tabell 1. Kommun-/sockenvis redovisning. Antikvarisk bedömning och antalet registrerade anläggningar och lokaler inom Skog och Historia 2002 i Norrbottens län. Under övrigt redovisas lämningar som ej fått status som fornlämning.

Kommun/ socken	Boplatser/ lämningar		Fångst- lämningar		Gravar		Agrar lämning		Kommunikations- lämningar		Summa	
	Anläggningar	Lokaler	Anläggningar	Lokaler	Anläggningar	Lokaler	Anläggningar	Lokaler	Anläggningar	Lokaler	Anläggningar	Lokaler
Arjeplog	43	28									43	28
Gällivare	48	29	1	1			3	1	5	5	57	36
Jokkmokk	7	5									7	5
Junosuando	9	7	7	1	2	2					18	10
Råneå	6	4	6	5	1	1					13	10
Överkalix	5	3									5	3
Summa	118	76	14	7	3	3	3	1	5	5	143	92

Tabell 2. Kategori och kommun/sockenvis redovisning av antalet registrerade fasta fornlämningar (anläggningar och lokaler) för Skog och Historia i Norrbottens län

Kommun/ socken	Bebyggelse- lämning		Agrar- lämning		Skogsbruks- lämning		Kult/gravar		Kommunikations- lämningar		Boplatser		Övrigt (bläckor)		Övrigt		Summa	
	Anl.	Lokaler	Anl.	Lokaler	Anl.	Lokaler	Anl.	Lokaler	Anl.	Lokaler	Anl.	Lokaler	Anl.	Lokaler	Anl.	Lokaler	Anl.	Lokaler
Arjeplog			2	1	1	1							8	8	5	4	16	14
Gällivare	31	28	2	2	3	3			1	1	10	10			1	1	48	45
Jokkmokk	10	8			9	7									10	1	29	16
Junosuando	13	12			5	5	2	2			7	6	10	6	4	4	41	35
Pajala	9	6			12	11					6	6			3	2	30	25
Råneå	9	7	2	1	4	3	1	1			2	2	2	2			19	16
Överkalix	4	3			6	5					1	1					11	9
Summa	76	64	6	4	40	35	3	3	1	1	26	25	18	16	23	12	194	160

Tabell 3. Kategori och kommun/sockenvis redovisning av antalet registrerade lämningar som bedömts med Inpr. ej och B (anläggningar och lokaler) inom Skog och Historia i Norrbottens län

Arjeplogs sn

Kategorier och sakord	Inventering år 2002				Tidigare kända lämningar			
	Fast fornlämning		Övrigt		Fast fornlämning		Övrigt	
	R, (R), Inpr. ej	Lämningar Lokaler	Inpr. ej, B	Lämningar Lokaler	R, (R), Inpr. ej	Lämningar Lokaler	Inpr. ej	Lämningar Lokaler
Boplatser	42	27						
Boplatslämning	9	8						
Kokgrop	10	6						
Härd	24	18						
<i>Oval</i>	<i>19</i>							
<i>Oregelbunden</i>	<i>5</i>							
Agrar lämning			2	1				
Fossil åker			2	1				
Skogsbrukslämning			1	1				
Tjärdal			1	1				
Övrig lämning			16	14				
Fördämningsvall			2	1				
Kvarnlämning			1	1				
Vägbank			1	1				
Övrigt (barktäkt)			6	6				
Övrigt (bläcka)			2	2				
Övrigt (utgår)			1	1				
Summa	43	28	16	14				

Tabell 4. Arjeplogs socken och kommun. Antal registrerade lämningar/lokaler, redovisade kategorivis och efter sakord. Antalet i specificeringen och i kategorisammanräkningen kan skilja p.g.a. att flera fornlämningstyper kan finnas på samma lokal.

Gällivare sn

Kategorier och sakord	Inventering år 2002				Tidigare kända lämningar			
	Fast fornlämning R, (R), Inpr. ej		Övrigt Inpr ej, B		Fast fornlämning R, (R), Inpr. ej		Övrigt Inpr. ej	
	Lämningar	Lokaler	Lämningar	Lokaler	Lämningar	Lokaler	Lämningar	Lokaler
Boplatser	48	29	10	10	4	2		
Boplatslämning	1	1						
Boplatsgrop			2	2				
Boplatsvall	1	1						
Förvaringsanläggning	1	1	1	1				
Härd	44	25	2	2	4	2		
<i>Oval</i>	26		1		1			
<i>Rektangulär</i>	6				2			
<i>Oregelbunden</i>	11		1					
<i>Rund</i>	1				1			
Kåtatomt			1	1				
Rengärda			4	4				
Renvall	1	1						
Fångstlämningar	1	1	1	1				
Fångstgrop	1	1	1	1				
(Fångstgropssystem)								
Bebyggelselämningar			31	28				
Bebyggelse. övrig			27	24				
Bytomt/gårdstomt			3	3				
Byggnad annan			1	1				
Agrar lämning	3	1	2	2				
Fossil åker	2	1						
Röjningsområde	1	1	2	2				
Översilningsäng			1	1				
Kommunikationsl.	5	5	1	1				
Milstolpe	5	5						
Bro			1	1				
Skogsbrukslämning			3	3				
Tjärdal			1	1				
Kolbotten			2	2				
Summa	57	36	48	45	4	2		

Tabell 5. Gällivare socken och kommun. Antal registrerade lämningar/lokaler, redovisade kategorivis och efter sakord. Antalet i specificeringen och i kategorisammanräkningen kan skilja p.g.a. att flera fornlämningstyper kan finnas på samma lokal.

Jokkmokks sn

Kategorier och sakord	Inventering år 2002				Tidigare kända lämningar			
	Fast fornlämning		Övrigt		Fast fornlämning		Övrigt	
	R, (R), Inpr. ej	Inpr. ej, B	R, (R), Inpr. ej	Inpr. ej	R, (R), Inpr. ej	Inpr. ej	R, (R), Inpr. ej	Inpr. ej
	Lämningar	Lokaler	Lämningar	Lokaler	Lämningar	Lokaler	Lämningar	Lokaler
Boplatser	7	5						
Härd	7	5						
<i>Oval</i>	4							
<i>Rektangulär</i>	2							
<i>Rund</i>	1							
Bebyggelselämningar			10	8				
Bebyggelse. övrig			9	7				
Bytomt/gårdstomt			1	1				
Skogsbrukslämning			9	7				
Tjärdal			2	2				
Kolbotten			7	5				
Fyndplats							1	1
Lösfynd							1	1
Övrig lämning			10	1				
Övrigt (stensamlingar)			10	1				
Summa	7	5	29	16			1	1

Tabell 6. Jokkmokks socken och kommun. Antal registrerade lämningar/lokaler, redovisade kategorivis och efter sakord. Antalet i specificeringen och i kategorisammanräkningen kan skilja p.g.a. att flera fornlämningstyper kan finnas på samma lokal.

Junosuando sn

Kategorier och sakord	Inventering år 2002				Tidigare kända lämningar			
	Fast fornlämning		Övrigt		Fast fornlämning		Övrigt	
	R, (R), Inpr. ej Lämningar	Lokaler	Inpr. ej, B Lämningar	Lokaler	R, (R), Inpr. ej Lämningar	Lokaler	Inpr. ej Lämningar	Lokaler
Boplatser	9	7	7	6				
Boplatslämning	1	1						
Boplatsgrop	1	1						
Kokgrop	1	1						
Förvaringsanläggning	1	1	1	1				
Härd	5	4	1	1				
<i>Oval</i>	3		1					
<i>Rektangulär</i>	1							
<i>Rund</i>	1							
Kåtatomt			2	1				
Renvall	1	1	2	2				
Rengärda			1	1				
Fångstlämningar	7	1						
Fångstgropar	7	1						
(Fångstgropsystem)	1	1						
Kult-offerlämningar			1	1				
Offerplats			1	1				
Gravar	2	2	1	1				
Sommargrav	2	2	1	1				
Bebyggelselämningar			13	12				
Bebyggelse. övrig			13	12				
Skogsbrukslämning			5	5				
Tjärdal			5	5				
Övrigt			14	10				
Minneskors			2	2				
Fördämningsvall			1	1				
Övrig (bläcka)			10	6				
Plats med trad.			1	1				
Summa	18	10	41	35				

Tabell 7. Junosuando socken, Pajala kommun. Antal registrerade lämningar/lokaler, redovisade kategorivis och efter sakord. Antalet i specificeringen och i kategorisammanräkningen kan skilja p.g.a. att flera fornlämningstyper kan finnas på samma lokal.

Pajala sn

Kategorier och sakord	Inventering år 2002				Tidigare kända lämningar			
	Fast fornlämning R, (R), Inpr. ej Lämningar Lokaler		Övrigt Inpr ej, B Lämningar Lokaler		Fast fornlämning R, (R), Inpr. ej Lämningar Lokaler		Övrigt Inpr ej Lämningar Lokaler	
Boplatser			6	6				
Härd			1	1				
<i>Rektangulär</i>			1					
Rengärda			4	4				
Hornsamling			1	1				
Bebyggelselämningar			9	6				
Bebyggelse. övrig			9	6				
Industrilämningar			1	1				
Tegelbrukslämning			1	1				
Skogsbrukslämningar			12	11				
Tjärdal			12	11				
Kolbotten			1	1				
Övrigt			2	1				
Övrig (uppresta stenar)			2	1				
Summa			30	25				

Tabell 8. Pajala socken och kommun. Antal registrerade lämningar/lokaler, redovisade kategorivis och efter sakord. Antalet i specificeringen och i kategorisammanräkningen kan skilja p.g.a. att flera fornlämningstyper kan finnas på samma lokal.

Råneå sn

Kategorier och sakord	Inventering år 2002				Tidigare kända lämningar			
	Fast fornlämning		Övrigt		Fast fornlämning		Övrigt	
	R, (R), Inpr. ej	Inpr. ej	Inpr. ej, B	B	R, (R), Inpr. ej	Inpr. ej	Inpr. ej	B
	Lämningar	Lokaler	Lämningar	Lokaler	Lämningar	Lokaler	Lämningar	Lokaler
Boplatser	6	4	2	2				
Härd	6	4	1	1				
<i>Oval</i>	5		1					
<i>Rektangulär</i>	1							
Boplatsgrop			1	1				
Fångstlämningar	6	5						
Fångstgropar	6	5						
Gravar	1	1						
Stensättning ofylld	1	1						
Kult-/offerlämning			1	1				
Stenring			1	1				
Bebyggelselämningar			9	7				
Bebyggelse. övrig			7	5				
Bytomt/gårdstomt			2	2				
Agrara lämningar			1	1				
Röjningsröseområde			2	1				
Skogsbrukslämningar			4	3				
Tjärdal			1	1				
Kolbotten			3	2				
Övriga lämningar			2	2				
Övrigt (bläckor)			2	2				
Summa	13	10	29	16				

Tabell 9. Råneå socken, Boden och Luleå kommun. Antal registrerade lämningar/lokaler, redovisade kategorivis och efter sakord. Antalet i specificeringen och i kategorisammanräkningen kan skilja p.g.a. att flera fornlämningstyper kan finnas på samma lokal.

Överkalix sn

Kategorier och sakord	Inventering år 2002				Tidigare kända lämningar			
	Fast fornlämning		Övrigt		Fast fornlämning		Övrigt	
	R, (R), Inpr. ej	Inpr. ej	Inpr. ej, B	B	R, (R), Inpr. ej	Inpr. ej	Inpr. ej	B
	Lämningar	Lokaler	Lämningar	Lokaler	Lämningar	Lokaler	Lämningar	Lokaler
Boplatser	5	3	1	1				
Härd	5	3	1	1				
<i>Oval</i>	5		1					
Bebyggelselämning			4	3				
Bebyggelse. övrig			4	3				
Skogsbrukslämning			6	5				
Tjärdal			6	5				
Summa	5	3	11	9				

Tabell 10. Överkalix socken och kommun. Antal registrerade lämningar/lokaler, redovisade kategorivis och efter sakord. Antalet i specificeringen och i kategorisammanräkningen kan skilja p.g.a. att flera fornlämningstyper kan finnas på samma lokal.